

ROLF SCHREINER:

Fotballkrigen

Det har nylig vært spelt ein klassiske fotball-kamp i England – på Liverpools bane Anfield vant hjemmalaget lokaloppgjøret mod Everton med 3 – 1. Då e det på sin plass å trekka fram Bill Shankly.

Han blei døpt William, men kalt for Bill, og han levde fra 1913 te 1981. Han e ein av de mest respekterte personligheder innen engelsk fotball – særlig kjent fra tiden i Liverpool FC, der han va manager fra 1959 te 1974, då klubben vant mange trofeer.

Någen påsto at Bill Shankly i sin tid hadde lovt kånå at de to sko gå ud på bryllupsdagen – og at han holdt løftet ved å ta na med på ein treningskamp med Liverpool sitt reservelag. Denne historien dementerte Bill på det sterkaste. «Eg e ikkje så domme at eg gifte meg – og at eg dermed har årlig bryllupsdag – midt i fotballeseongen. Hu hadde bare ein vanlige bursdag.»

Og Bill va ganske klar i talen når det gjaldt byens fotballhegemoni. «Det finns bare to lag i Liverpool – det e Liverpool FC og Liverpool FC sitt reservelag.» Ein gang sa han: «Hvis Everton hadde spelt kamp i hagen min, hadde eg trukke for gardinene.» Og ein aen gang: «Hvis eg virkelig kjede meg, tar eg ein titt nerøve på tabellen, for å se koss det går med Everton.»

De mest berømte ordene te Bill Shankly e disse: «Någen mennesker tror at fotball e et spørsmål om liv eller død. Eg lige ikkje den innstillingen. Eg kan forsikra deg om at det e langt merr alvorlig enn som så.»

For å støtta Bill, tar me turen te Mellom-Amerika. Og for å støtta tidenes landslagsmanager i Norge, Drillo, tar me litt geografi fysst.

Mydlå Mexico i nord og Columbia i sør, ligge syv stater. Fem av de har kyst både mod Atlanterhavet i øst og Stillehavet i vest. Lengst i nord ligge Guatemala samene med Belize (tidligere British Honduras) så bare har østkyst. De neste landene e Honduras, litle El Salvador så bare har vestkyst, og de tri nederste på kartet e Nicaragua, Costa Rica og Panama.

På 1960-talet va forholdet mydlå nabolandene Honduras og El Salvador ikkje særlig godt. I flerne tiår hadde folk fra det tettbefolkede og fattige El Salvador slått seg ner i det store og romslige Honduras – her va det lettare å få jobb og tjena pengar. Møje va illegal innvandring, og grensene va ganske uklare.

Dette irriterte de så styrte i Honduras, og i 1967 kom ein lov så gjorde det møje vanskeligare å komma seg øve grensen og inn i landet. Då blei det dårlige stemning, og avisene i begge landene gjorde sitt beste for å fyra opp om modsetningane mydlå landene.

Og i denne «festlige» atmosfæren va det tid for semifinalen i Mellom-Amerika sin VM-kvalifisering i fotball i juni 1969 – mydlå nettopp landene Honduras og El Salvador.

Den fyste kampen, så blei spelt 8. juni i Honduras' hovedstad Tegucigalpa, endte med 1 – 0 te hjemmalaget. Itte kampen sørgde tilhengerne fra begge lag for ein solide dose med opptøyer og slagsmål i gadene.

Den andre kampen blei spelt 15. juni i San Salvador, El Salvadors hovedstad. Vertslandet fekk sin hevn og vant 3 – 0. Kampen blei naturlig nok fulgt opp med ennå merr opptøyer og slagsmål.

Itte VM-reglene den gang var det då uavgjort, og lagene måtte spela omkamp på nøytral bane i Mexico City. Denne kampen blei spelt 26. juni og endte med 3–2 seier te El Salvador. Fansen fra begge lag blei holdt så langt fra kvernadre så muligt, og fem tusen bevæbna meksikanske politimenn holdt vakt.

Men ude i gadene blei det skikkelige opptøyer – både i Mexico og Honduras. De brant kverandres flagg og biler, og det gjekk så langt at myndighetene i El Salvador brøyd adle diplomatiske forbindelser med Honduras. Samtidig blei det møje bråg og uro langs grensen mydlå landene.

De neste to ugene blei situasjonen bare verre og verre, og då gjekk det så det måtte gå, ifølge Bill Shankly.

Udpå ittemiddagen 14. juli sendte El Salvador militære bakkestyrker inn i Honduras i ein regulær invasjon. El Salvador hadde det absolutt beste organiserte bakkeforsvaret av de to landene, men Honduras hadde møje bedre luftstyrke. Så på tross av at El Salvador fekk hjelp fra innleide amerikanske fly og piloter, blei resultatet omtrent uavgjort. Dette va for øvrig siste krig i verdenshistorien der det blei brukt propellfly.

Organisasjonen av amerikanske stater, OAS, hadde allerede fra fyste dag prøvd å mekla i konflikten. De klarte å forhandla fram ein våbenhvile så trådte i kraft 18. juli – fira dager itte at krigen brøyd ud. Den blir derfor ofte kalt 100 timers-krigen.

El Salvador trakk ikkje troppene tebage før Honduras godkjende at OAS-observatørar fekk komma inn i landet for å forhindra overgrep mot salvadorianere.

Fotballaget te El Salvador va altså komt te finalen i den mellom-amerikanske VM-kvalifiseringen. Der slo de Haiti – igjen itte omkamp på nøytral bane. Dermed va det litla, krigsherjede landet med i VM for aller fyste gang i Mexico i 1970. Her blei det tri tab og 0 – 9 i målforskjell.

Fotballkrigen førte te at rundt 3000 sivile og 100 soldater blei drept. 12.000 blei skada og 150.000 hjemløse. Ødeleggelsene kom på øve 50 millioner dollar.

Pytt, pytt. Manchester United betalte Juventus tri ganger så møje for fotballspelaren Paul Pogba i 2016. E det løye der e krig i verden?

rolf